Среща на върха ЕС – Западни Балкани

Декларация от Брюксел, 25 ноември 2026 г.

Днес ние, лидерите на Европейския съюз (ЕС), в консултация с нашите партньори от Западните Балкани, проведохме тази среща на върха в Брюксел и заключихме следното:

1. Днешната среща, която следва успешната среща на върха, проведена в Черна гора през юни 2026 г., потвърждава отново нарастващото стратегическо значение на отношенията между ЕС и Западните Балкани и ползите, които те носят за нашите граждани. Все по-нестабилната геополитическа ситуация, белязана от агресивната война на Русия срещу Украйна, конфликтите в Близкия изток и засилващата се глобална конкуренция, подчертава необходимостта от още по-силни връзки между ЕС и Западните Балкани.

2. Отново изтъкваме пълния си и недвусмислен ангажимент по отношение на перспективата за членство на Западните Балкани в ЕС. Бъдещето на Западните Балкани е в нашия Съюз. Разширяването е реалистична възможност, която непременно трябва да се използва.

3. Потвърждаваме отново значението на разширяването като геостратегическа инвестиция в мира, сигурността, стабилността и просперитета на Европа. Призоваваме всички партньори от Западните Балкани да ускорят решителните и надеждни реформи, особено в областта на основополагащите въпроси, и да изпълнят ангажиментите, необходими за напредването им по пътя към ЕС. Приветстваме динамиката и напредъка, постигнати от партньорите от Западните Балкани по пътя към ЕС след последната среща на върха. Ускоряването на процеса на присъединяване въз основа на надеждни реформи от страна на партньорите, справедливи и строги условия и принципа на собствените заслуги е в наш взаимен интерес. Успоредно с това и съобразно с Декларацията от Гранада ЕС трябва да напредне в собствената си подготовка и реформи за един по-широк Съюз.

4. Като припомняме предишните декларации, изтъкваме отново значението на ангажимента на партньорите от Западните Балкани да отстояват европейските ценности и принципи в съответствие с международното право, върховенството на демокрацията, основните права и ценности и принципите на правовата държава. Очакваме те да засвидетелстват този ангажимент чрез конкретни действия, като поемат отговорност и осъществят необходимите реформи, по-специално в областта на основополагащите въпроси и принципите на правовата държава. Свободата на изразяване на мнение, независимите и плуралистични медии, равенството между половете и силната роля на гражданското общество са от решаващо значение за осигуряването на функциониращa демокрация. Отново отправяме призив към партньорите да гарантират правата и равното третиране на лицата, принадлежащи към малцинства. Всяко възхваляване на военнопрестъпници, отричане на геноцид и ревизионизъм противоречи на най-основните европейски ценности. Призоваваме всички партньори от Западните Балкани да насърчават култура на уважение и солидарност с всички жертви и да зачитат и изпълняват съдебните решения на международни и национални съдилища, свързани с военни престъпления.

5. Приобщаващото регионално сътрудничество, помирението и добросъседските отношения продължават да бъдат от основно значение за изграждането на общо бъдеще, както и за добросъвестното изпълнение на международните споразумения с осезаеми резултати, включително Преспанското споразумение с Гърция и Договора за приятелство, добросъседство и сътрудничество с България. Необходими са още решителни усилия за насърчаване на помирението и регионалната стабилност, както и за намиране и прилагане на окончателни, приобщаващи и обвързващи решения на регионалните и двустранните спорове и въпроси между партньорите, коренящи се в наследството от миналото, в съответствие с международното право и установените принципи. Това включва разрешаване на всички останали случаи на изчезнали лица и справяне с нерешените въпроси, свързани с военните престъпления, като се гарантира търсене на отговорност и правосъдие. Необходими са непрекъснати усилия от страна на съответните партньори за изпълнение на всички неизпълнени задължения по Споразумението по въпроси, свързани с наследяването, и за решаване на оставащите въпроси, свързани с наследяването.

6. Липсата на нормализация на отношенията между Прищина и Белград продължава да възпира и двата партньора по европейския им път. Потвърждаваме отново пълната си подкрепа за диалога между Белград и Прищина за нормализиране на отношенията, който се осъществява с посредничеството на ЕС, под ръководството на върховния представител и с подкрепата на специалния представител на ЕС. Насърчаваме двата партньора да използват настоящия политически импулс, за да участват конструктивно в диалога и да постигнат осезаем напредък към пълното изпълнение на всички постигнати споразумения без забавяне. Подкрепата по линия на Инструмента за реформи и растеж за Западните Балкани зависи от конструктивната ангажираност на партньорите с постигането на измерим напредък и осезаеми резултати в нормализирането на техните отношения.

7. Ще останем непоколебими в подкрепата си за постигането на всеобхватен, справедлив и траен мир в Украйна, основан на принципите на Устава на ООН и международното право и подкрепен от солидни и надеждни гаранции за сигурност за Украйна. В координация с единомислещи партньори ще продължим да предоставяме всеобхватна подкрепа на Украйна и нейния народ, тъй като той защитава суверенитета и териториална цялост на страната срещу агресивната война на Русия. Приветстваме подкрепата на партньорите от Западните Балкани в това начинание. Ще продължим да инвестираме в многостранното сътрудничество и да си сътрудничим с партньорите от Западните Балкани с цел спазване на международното право. В този контекст приветстваме основните принципи на европейската сигурност, приети по повод на срещата на Европейската политическа общност на 12 ноември 2026 г.

8. Като припомняме предишни декларации, привеждането в съответствие на партньорите от Западните Балкани с общата външна политика и политика на сигурност (ОВППС) на ЕС, включително изпълнението и прилагането на ограничителните мерки на ЕС и противодействието на заобикалянето им, продължава да бъде отявлен израз на стратегическия избор на нашите партньори. Приветстваме тези от партньорите от Западните Балкани, които са постигнали пълна съгласуваност с ОВППС на ЕС, и настойчиво приканваме онези, които все още не са го направили, да последват техния пример.

9. Подчертаваме взаимния интерес от засилване на сътрудничеството ни в областта на сигурността и отбраната, за което свидетелстват нашите партньорства и диалозите в тази област. ЕС и Западните Балкани са поели ангажимент да продължат сътрудничеството по линия на Европейския механизъм за подкрепа на мира с цел повишаване на регионалната сигурност, стабилност и устойчивост. ЕС приветства и приноса на партньорите към мисиите и операциите на ЕС по линия на общата политика за сигурност и отбрана и очаква по-нататъшно сътрудничество в това отношение.

10. ЕС продължава да оказва подкрепа на Западните Балкани за справяне с киберзаплахите и другите хибридни заплахи, включително чуждестранното манипулиране на информация и вмешателство, чиято цел е да се подкопаят демократичните институции и процесът на разширяване, и да укрепва допълнително сътрудничеството за изграждане на устойчивост, включително чрез Центъра за киберкапацитет на Западните Балкани (WB3C), засиленото сътрудничество с Агенцията на Европейския съюз за киберсигурност (ENISA) и Европейския щит за демокрацията, по-специално чрез Европейския център за демократична устойчивост.

11. Доближаването на партньорите до ЕС още по време на процеса на разширяване продължава да бъде стратегическа цел. ЕС насърчава партньорите да работят заедно, за да се възползват максимално от съществуващите възможности, като същевременно се разглеждат допълнителни предложения за постепенна интеграция, при условие че са в съответствие с приложимите достижения на правото на ЕС, по обратим и основан на заслугите начин. По-тясната икономическа интеграция ще укрепи устойчивостта на веригите на доставки, конкурентоспособността и икономическата сигурност и от двете страни.

12. Във връзка с това приветстваме напредъка към постепенна интеграция на партньорите от Западните Балкани в единния пазар на ЕС въз основа на привеждането в съответствие с имащите отношение достижения на правото на ЕС, като се зачита целостта на единния пазар и се осигуряват еднакви условия на конкуренция. Това включва по-специално:

    - текущата работа по разширяване на зоната на ЕС „роуминг като у дома“ за включването и на Западните Балкани, което ще позволи на гражданите да провеждат разговори, изпращат съобщения и ползват мобилни данни навсякъде в ЕС и региона без допълнителни разходи;

- участието на четири партньора в схемите на единната зона за плащания в евро (SEPA), заедно с неотдавна подадена кандидатура за участие, което е знак за положителна динамика към по-нататъшно разширяване на географския обхват на зоната;
- внедряването на регионални системи за незабавни плащания, основани на технологията на Евросистемата за сетълмент на незабавни плащания в TARGET (TIPS), улесняваща по-бързите и по-изгодни плащания и по-голямата финансова интеграция;
- насърчаването на техническия обмен с оглед на развитието на индустриалния диалог в рамките на „магистралата“ към единния пазар, разширяването на зелените ленти за преминаване между ЕС и Западните Балкани и модернизацията и хармонизирането на граничните контролно-пропускателни пунктове;
- присъединяването към цифрови инициативи или възпроизвеждането им, като например центровете за цифрови иновации, европейския портфейл за цифрова самоличност, както и доизграждането на 500 публични точки за безжичен достъп до интернет в региона в рамките на инициативата WiFi4WB;
- създаването на Академия за единния пазар, която ще укрепи административния капацитет и ще предостави възможности за обучение за държавите – членки на ЕС, и партньорите от Западните Балкани.

13. Потенциалът на плана за растеж за ускоряване на социално-икономическото сближаване между Западните Балкани и ЕС зависи от ефективното изпълнение на свързаните с ЕС реформи от страна на нашите партньори. Планът за растеж, достигащ до 6 млрд. евро за реформи и инвестиции, има потенциала да ускори икономическия растеж в региона през следващото десетилетие. Това е в допълнение към сумата от 29 млрд. евро, отпускана по линия на икономическия и инвестиционен план.

14. ЕС отново призовава партньорите от Западните Балкани чрез навременно изпълнение на реформите да се възползват максимално от тази безпрецедентна възможност, тъй като тя навлиза в заключителната си фаза. Отбелязваме, че някои партньори от Западните Балкани са завършили или са на път да завършат етапите на реформи, планирани за първите четири шестмесечни периода на докладване по Инструмента за реформи и растеж, и насърчаваме всички партньори да ускорят своите усилия.

15. ЕС подчертава значението на продължаващото изграждане на общия регионален пазар под координацията на Съвета за регионално сътрудничество и на конструктивното сътрудничество в контекста на Централноевропейското споразумение за свободна търговия (CEFTA). Насърчаваме по-нататъшните усилия за премахване на оставащите пречки пред вътрешнорегионалната търговия и за опростяване на търговските процедури, по-специално за улесняване на достъпа на МСП до пазарите. Общият регионален пазар е трамплин към единния пазар на ЕС.

16. ЕС ще продължи да подкрепя засилването на свързаността в рамките на региона и с ЕС, включително в областта на енергетиката, транспорта и цифровите технологии, както и полаганите усилия за диверсифициране на източниците и маршрутите на доставка на енергия. Това ще повиши енергийната ни сигурност и ще намали зависимостите чрез по-солидни трансгранични междусистемни връзки, диверсифицирани маршрути на доставки и инвестиции в енергийна инфраструктура. ЕС ще продължи да допринася за енергийния преход и енергийната инфраструктура в Западните Балкани. Партньорите от Западните Балкани са в центъра на транспортния коридор Западни Балкани – Източно Средиземноморие, включително стратегически важния Коридор VIII, свързващ Адриатическо и Черно море. Насърчаваме партньорите от Западните Балкани да постигнат решителен напредък към завършването му съгласно работния план от септември 2026 г., като използват своевременно подкрепата от ЕС.

17. Ефективното сътрудничество в областта на управлението на миграцията също продължава да бъде от съществено значение, включително подкрепата от ЕС за управлението на миграционните предизвикателства по маршрута през Западните Балкани. Необходими са допълнителни действия от страна на партньорите от Западните Балкани за пълно привеждане в съответствие на визовия режим с визовата политика на ЕС, за предотвратяване и борба с контрабандата на мигранти и трафика на хора, за по-нататъшно укрепване на управлението на границите, за подобряване на системите за убежище и приемане и за засилване на връщанията към държавите на произход. ЕС ще продължи да подкрепя партньорите от Западните Балкани в усилията им за укрепване на оперативното сътрудничество със съответните агенции на ЕС, сред които Frontex и Агенцията на ЕС в областта на убежището, както и с трети държави, в съответствие с правото на ЕС и международното право.

18. Следва да продължат и съвместните усилия за борба с корупцията, трафика на наркотици и всички форми на тежка и организирана престъпност, както и за предотвратяване и борба с тероризма и насилствения екстремизъм в съответствие с новия съвместен план за действие. ЕС и Западните Балкани следва да продължат да напредват в работата въз основа на балансиран, всеобхватен и основан на обективни данни подход към предизвикателствата, свързани с наркотиците, и за укрепване на международното сътрудничество и партньорства, включително чрез полезни взаимодействия с работата на Европейската коалиция за борба с наркотиците (ECAD), по-специално за борба с трафика на наркотици и незаконната търговия с химически прекурсори.

19. Ефективната стратегическа комуникация от страна на ЕС и партньорите от Западните Балкани, включително относно ползите от разширяването и постепенната интеграция, продължава да бъде от решаващо значение. Разчитаме на партньорите от Западните Балкани да информират своите граждани, че ЕС продължава да бъде основният инвеститор и търговски партньор на региона, както и неговият най-голям доставчик на финансова помощ и надежден партньор в областта на сигурността. Освен това ЕС допринася за стабилността и сигурността на целия европейски континент.

20. Приветстваме присъединяването на нашите партньори от Западните Балкани[1] към настоящата декларация.

---

[1] Сърбия не се присъедини.